

Isetorp kolonial ved Heggin

«Mann- og kone-butikk» mellom 1935 og 1961

Et intervju med Thor Isetorp,
ved Eva Tvetter

Eldre folk i Hegginstrøket har gode minner om «Isetorp'n» og hans kone, Hedvig, som i 26 år drev sin trivelige butikk i det rødmalte huset tvers over gata for kommunebygningen. Så hyggelig var det å handle der, at Thorleif Isetorp til sin 60-årsdag i 1960, fikk et stort gratulasjonskort undertegnet av 45 unger mellom fem og femten år. De aller minste hadde skrevet navnet sitt med «påholden penn»!

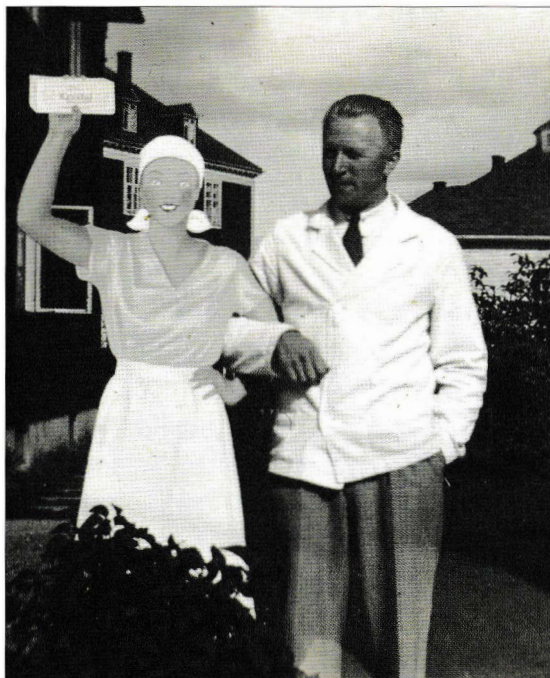
Thorleif Isetorp var født i Sarpsborg i 1900 som en av 14 barn. Som nummer 12 i søskenflokket skulle han egentlig hete «Tolle», men det navnet ble forkastet til fordel for det mer passende Thorleif.

Moren døde tidlig, og Thorleif flyttet så til Varteig sammen med sin far, Henrik Syversen. Her gikk han på skole, før han i 14–15-årsalderen kom til Mysen. Etter to år som tømmerfløter, ble det jordbruksutdanning både på Kalnes og Haga, før han endte opp som vordende handelsmann.

Først var han ansatt hos Hans Aaberge som drev «Assortert landhandel» i Jernbanegata, og deretter var han en kort tid i «Ørje Meieri og Landhandel».

Giftermål og egen butikk

Med noen års handelserfaring startet Th. Isetorp i 1927 sin egen

*Thorleif Isetorp med en reklamefigur for «Krystall grønnsåpe», ca. 1940. I bakgrunnen skimter vi kommunehuset og de gamle stallene på Heggin
Foto utlånt av Thor Isetorp.*

kolonialforretning i Storgata 2, like nedenfor «Betania». Da hadde han året før giftet seg med Hedvig Holter fra Mysen, som i årene fremover ble hans solide støtte i familie- og arbeidsliv. Hedvig hadde, til tross for sin unge alder (født i 1904), viktig butikkkunnskap, først fra Lekum landhandleri og deretter i Mysen handelsforening i «Ravnsborggården». Sønnen, Thor, forteller at hans mor var en dyktig «butikkdame» og fikk flotte attester av sine arbeidsgivere. Hun mestret også regnskapsføring!

Ny butikk ved Heggin

Etter sju år i Storgata (der de bodde på bakrommet) kjøpte ekteparet Isetorp en tomt ved Heggin av Eidsberg kommune. Dette skjedde i to omganger med først ett mål og deretter halvannet mål til. Det er lov å være fremsynt, og her bygde de forretningsgården som fremdeles står som vi husker den, men uten skiltet «Isetorp kolonial og kraftfôr». Noen av oss minnes også binderekka for hester, der bøndene bandt hestene sine mens de lesset opp sekker med kraftfôr og sildemjøl.

Både butikk og kontorer

Huset ble bygget i to etasjer. Butikken var selvfølgelig i 1. etasje med inngang fra gata, og der var både kjeller og lagerrom. I andre etasje var det foruten eiernes leilighet også en utleiedel der tannlege Even Skattum hadde kontor, laboratorium og venteværelse. Ved siden av butikken hadde Eidsberg jordstyre sitt kontor i flere år.

Huset ble bygget av Hedvigs brødre. Hun hadde også stor familie og var den yngste av i alt 10 barn. Det manglet ikke på nær slekt hos ekteparet Isetorp

Trivelig butikk og trofaste kunder

Th. Isetorp fikk handelsbevilling i 1934, og kundene i Hegginstrøket var lojale mot sin lokalbutikk i alle år. Lojaliteten gikk nok begge veier i den tid da mange «handlet på bok», og vi vet at ekteparet Isetorp var rause med henstand til kunder med dårlig betalingsevne. Thor kan huske stabelen med «handlebøker» som lå på ei hylle og hadde linjer for vareslag og rubrikker for priser. Var det kunder som ikke hadde penger igjen på slutten av måneden, ja, så fikk de på «krita» en måned til.

Foruten familiene i nabolaget bestod kundekretsen av nærliggende bondegårder som kjøpte kraftfôr til dyrene sine. Da kom de med hest og kjerre fra Randem, Opsahl, Holm, Jahren og Søndre Mysen og lesset opp 50-kilos sekker.

Vareutvalg

Før butikken åpnet om morgenen måtte man hente brød hos baker Andresen på Mysen. Til det formål hadde man varesyssel med stor bagasjekasse foran styret. En av butikkens gamle kunder husker at Isetorp var en kløpper til å dele brødene med kniv, for dette var mens man ennå kunne kjøpe halve brød. Da brødet var delt på midten, pleide Isetorp å veie de to delene hver for seg, og nesten alltid stemte det på grammet at vekten var lik!

Før øvrig fikk butikken varer «levert på døra», foruten spesielle slag som lastebileier Ivar Gjulem fra Rakkestad tok med fra Oslo. Varesykkelen ble også brukt til å bringe varer hjem til kundene. Her var det god service!

Vanlige kolonialvarer som hørte med til utvalget var mel, gryn, sukker, salt, kjeks, kaffe, te, øl, hermetikk, rengjøringsmidler og mye mer. I kjelleren hadde de tønner med sirup. Kundene hadde med seg «Norgesglass» hjemmefra, og Thor husker at det måtte et spesielt håndlag til for å få øst sirupen over på glass ved hjelp av ei sleiv. Kaffen ble malt på kvern med håndsveiv, før man senere fikk en motorisert variant.

Ost ble solgt i «løs vekt»: Gouda, Nøkkelost, Pultost og brunost. Osten ble skåret i mindre stykker ved hjelp av en hjemmelaget osteskjærer bestående

Dette bildet er tatt i anledning av en tredobbel familiefest: Ekteparet Isetorps sølvbryllupsdag, Thors konfirmasjon og Thorleifs 50-årsdag. Bildet utlånt av Thor Isetorp.

av en lang, tynn tråd med endestykker. Ostedelingen foregikk ofte på kveldstid, og da ble det veid opp hel- og halv-kilos stykker som ble pakket i matpapir. Ingen plastemballasje den gang.

Etter hvert fikk butikken eget kjølerom, og da solgte man melk på mørke flasker og også litt frukt. «Kortevarer» og frimerker hørte også med til assortimentet. Egg ble kjøpt fra bønder i bygda.

Egen bil i 1948

Varesykkelen ble delvis avløst av nyinnkjøpt bil i 1948. Det var en Ford, B-2125. Da pappa Isetorp først fikk bil og førerkort, stengte han butikken og satte kursen mot Vestlandet og svingete, bratte veier. Modig den gang, sier Thor, å kjøre Trollstigveien med

ny gammel bil og ferskt førerkort. I 1950 ble det ny varebil, en Opel Olympia.

Aktive idrettsfolk

Både Hedvig og Thorleif Isetorp var aktive turnere og idrettsmerketagere. Han var en ivrig turner i 25 år og fikk Norges Idrettsforbunds høyeste utmerkelse for idrettsmerkeprøver, etter å ha tatt idrettsmerket for 21. gang i 1949. Men det ble mange prøver i årene etterpå også. Da han var 80 år løp han 60-meter på 11,6 sekunder! I 1978 ble han æresmedlem av Mysen Idrettsforening. Også som skytter var han svært aktiv og hadde mange verv.

Viktig motstandsmann under krigen

Thorleif Isetorp gjorde en aktiv og viktig innsats mot okkupasjonsmakten under krigen. Butikken ved Heggan var nærmest en postsentral for Hjemmefronten i Østfold. Vi som hørte

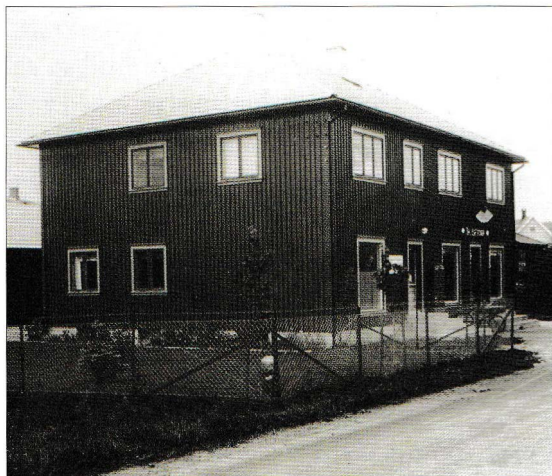

Både Hedvig og Thorleif Isetorp var aktive turnere og idrettsmerketagere. Bildet utlånt av Thor Isetorp.

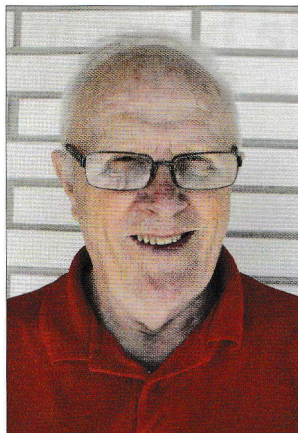
til kundekretsen ble imponerte etter krigens slutt da Isetorp dro frem sitt gamle radioapparat som var gjemt i en kasse i utstillingsvinduet. Mary Langnes (Sperlin), som var ekstrahjelp, hadde aldri forstått hvorfor hun aldri fikk vaske/rydde i dette vinduet under krigen!

Thor forteller også om fru Wiborg, kona til bestyreren av el-verket på Heggin. Hun var fast kunde, og én dag da hun kom inn i butikken, ble hun stående med vibrerende nesebor: «Her synes jeg det lukter mandeldråper!» Denne lukten kom fra et plastisk sprengstoff gjemt i ei brun veske bak handledisken. Veska ble hurtig flyttet til et sikrere sted!

I april dagene 1940 ble Isetorp innkalt til en militær infanteriavdeling på Slitu. Derfra marsjerte flere hundre mann over til Sverige. Sammen med Jens Dyrbekk kom han etter noen dager vandrende

Isetorps butikk og bolig er ikke mye forandret siden 1938. Tannlege Even Skattum hadde sitt kontor i 2. etasje til venstre, og i 1. etasje ved siden av butikken var det i flere år kontor for Eidsberg jordstyre. Adressen den gang var Råkkestadveien 2. Nå er det Ordfører Voldens vei 2. Bildet er utlånt av Thor Isetorp.

Thor Isetorp (f. 1936) har mange gode minner om sine flittige og høyt respekterte foreldre Hedvig og Thorleif Isetorp, som drev sin landhandel ved Heggin fra 1935 til 1961.

Foto: Eva Tvetter.

tilbake over Linnekleppen. På veien la de fra seg en revolver på en gård i Øymark. Da revolveren ble funnet etter krigen, var den rusten og stygg på oversiden, men skinnende blank på undersiden etter å ha hvilt på en stakk i fem lange år.

Også tid til hobbyer

I tillegg til å være forretningsmann, idrettsutøver, skytter og medlem av Milorg, drev Isetorp også ei stund med sauer. Om sommeren gikk de i innhegning bak butikken, og om vinteren var de i «stallene» på Heggin.

I noen år var han også birøkter og leverte honning til «Honningcentralen». En helt annen geskjeft var for en kort tid å huse en utstilling av likkister.

Et ektepar å stole på

Thor forteller at hans foreldre Hedvig og Thorleif Isetorp var samstemte og likeverdige partnere i sin forretningsdrift. Begge var høyt respekterte både som butikkeiere og som trivelige naboer. Vi gamle i Hegginstrøket husker dem med glede: Thorleif i sin korte hvite jakke, Hedvig i langt forkle – smilende, raske, arbeidsomme og alltid til å stole på.